

وَاَتِذَا
الْقُرْبَى
حَقَّهُ
وَالْمِسْكِينَوَابْنَالسَّبِيلِوَلاَتُبَذِّرْتَبْذِيرًا "Akrabaya, yoksula ve yolda kalmış yolcuya haklarını ver..." (İsrâ, 17/26) Gittikçe kendini yalnızlaşmaya doğru iten insanoğlu, karşılaştığı problemlerin üstesinden gelememekte, bunların altında ezilip kalmaktadır. Ancak İslam’ın tesis ettiği sosyal yardımlaşma müessesesi insanı bu yalnızlıktan kurtarmakta ve sağlıklı bir cemiyetin bireyi hâline getirmektedir. İslam toplumunda fertlerin üzellikle de yakın akrabaların birbirlerini güzetip ihtiyaçlarını karşılamaları bu bakımdan önem arz etmektedir. Öyle ki yapılan her türlü yardımın yakın akrabalarından başlayarak, muhtaç kimselere doğru ulaştırılması emredilen bir husustur. Hayatını kazanabilen insan maddi ihtiyaçlarını karşılamak için belki başkalarına ihtiyaç duymayabilir. Ancak değişik şartlarda yaşamak zorunda olan insan, bir gün hayatını kazanamaz ve aile bireylerine bakamaz hâle gelebilir. İşte bu durumlarda insanın ilk başvurabileceği kişiler yakın akrabalarıdır. Konumuzu teşkil eden ayette, yakın akrabaya, düşküne ve yolcuya hakkını vermekten söz edilmektedir. Çünkü onlara yardım etmek, bir minnet değil haktır. Burada özellikle yakın akrabaya yardım etmenin anılması ise, sıla-ı rahmi (akrabalık bağlarını) korumak için muhtaç olan akrabaya yardım etmeyi telkin etmek amacıyladır. Bu bakımdan akrabaların ihtiyaçlarını yerine getirmek, onlara yardım etmek o kadar önem arz etmektedir ki Cenab-ı Hak, sadece ibadet etmenin iyilik olmadığını, helalinden mal kazanıp onu seve seve yakınlığı bulunan akrabalara, yoksullara ve yolda kalmışlara harcamada bulunmanın esas iyilik olduğunu haber vermektedir لَيْسَالْبِرَّاَنْتُوَلُّواوُجُوهَكُمْقِبَلَالْمَشْرِقِوَالْمَغْرِبِوَلَكِنَّالْبِرَّمَنْاَمَنَبِاللهِ

[illegible]

yerine getirenlerin ve zorda, hastalıkta ve savaşın kızıştığı zamanlarda (direnip) sabredenlerin tutum ve davranışlarıdır. İşte bunlar, doğru olanlardır. İşte bunlar, Allah'a karşı gelmekten sakınanların ta kendileridir." (Bakara, 2/177). Akrabalarımızdan kaçsak bile hiçbir zaman onlara yardım etmekten kaçmamalıyız. Zira ayette, faziletli ve servet sahibi kimselerin akrabaya, yoksullara mallarından vermeyeceklerine dair yemin etmemeleri emredilmektedir

وعَلَى ذي
الرَّحِمِ
ثِنْتَانِ :
صَدَقَةٌ
وصِلَةٌ “Yoksula verilen sadaka bir
sadaka, akrabaya verilen sadaka ise iki sadaka yerine geçer: Biri sadaka sevabı,
öteki de akrabayı koruyup gözetme sevabıdır.” (Tirmizî,
“Zekât", 26) ifade edilmektedir. Akrabaya yardımda bulunmak, ihsan olarak
değerlendirilmiştir. İhsanda özellikle akrabaya yardımın öne çıkarılışı, onun
önemini ortaya çıkarmakta ve pekiştirmektedir. Akrabaya yardım etme hakkı o kadar
önemle vurgulanmıştır ki herhangi birimize ölüm gelip yaklaştığında eğer bir
hayır, yani ölümden sonra mal bırakacak isek yakın akrabamız için meşru bir
şekilde haksızlıktan uzak bir tarzda vasiyet yapmamız emredilmiştir
كُتِبَ
عَلَيْكُمْ
اِذَا حَضَرَ
اَحَدَكُمُ
الْمَوْتُ
اِنْ تَرَكَ
خَيْرًا
اَلْوَصِيَّ
77;ُ
لِلْوَالِدَ
10;ْنِ
وَاْلاَقْرَ
76;ِينَ
بِالْمَعْرُ
08;فِ حَقًّا
عَلَى
الْمُتَّقِي
06;َ “Sizden birinize ölüm gelip çattığı zaman, eğer geride bir
hayır (mal) bırakmışsa, anaya, babaya ve yakın akrabaya meşru bir tarzda vasiyette bulunması
-Allah’a karşı gelmekten sakınanlar üzerinde bir hak olarak- size farz kılındı.”
(Bakara, 2/180). Her ne kadar varis olan akraba bundan istisna edilmiş ise de varis olmayan
akraba hakkında bu hüküm devam etmektedir. Çünkü mal paylaşımı
sırasında mirasçı olmayan akrabalar ile (mirasçı olmayan) yetim ve fakirlerin hazır
bulunmaları hâlinde bu maldan bir şey verilmesinin emredilişi
وَاِذَا
حَضَرَ
الْقِسْمَةَ
اُولُوا
الْقُرْبَى
وَالْيَتَام
14;ى
وَالْمَسَاك
16;ينُ
فَارْزُقُوه
15;مْ مِنْهُ

وَقُولُوا
لَهُمْ
قَوْلاً
مَعْرُوفًا “Miras
taksiminde (kendilerine pay düşmeyen) akrabalar, yetimler ve fakirler hazır bulunurlarsa,
onlara da maldan bir şeyler verin ve onlara (gönüllerini alacak) güzel
sözler söyleyin.” (Nisâ, 4/8) bu emrin vacip anlamına geldiğinin delilidir.
Yüce Allah, akrabalara yardım etmemizi emrederken
اِنَّ اللهَ
يَأْمُرُ
بِالْعَدْلِ
وَاْلاِحْسَ
75;نِ
وَاِيتَائِ
ذِى
الْقُرْبَى
وَيَنْهَى
عَنِ
الْفَحْشَاء
16;
وَالْمُنْكَ
85;ِ
وَالْبَغْىِ
يَعِظُكُمْ
لَعَلَّكُمْ
تَذَكَّرُون
14; “Şüphesiz Allah, adaleti, iyilik yapmayı, yakınlarla yardım etmeyi emreder;
hayâsızlığı, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size
öğüt veriyor.” (Nahl, 16/90) onlara muhtaç oldukları hususlarda hediye
vermemizi, ikramda bulunmamızı ve iyilik yaparak yakınlarla ilişkileri sürdürmemizi
bizden istemektedir. Yine Cenab-ı Hak, akrabaya hakkını vermenin Allah’n rızasını
kazanmayı dileyenler için daha hayırlı olduğunu ve o kimselerin kurtuluşa erenlerden
olacağını bildirmektedir فَاَتِ
ذَا
الْقُرْبَى
حَقَّهُ
وَالْمِسْكِ
10;نَ وَابْنَ
السَّبِيلِ
ذَلِكَ
خَيْرٌ
لِلَّذِينَ
يُرِيدُونَ
وَجْهَ اللهِ
وَاُولَئِكَ
هُمُ
الْمُفْلِحُ
08;نَ “Öyle ise akrabaya, yoksula, ve yolcuya hakkını ver. Bu,

Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak isteyenler için daha hayırlıdır. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir. (Rûm, 30/38). Kısacası akrabalarımızdan muhtaç edil; olanlara yardım elimizi uzatmıyorsa, dinimizin önemli görevleri; bir sorumluluğu yerine getirmeyerek kusur işlemiş oluyoruz. Zira akrabayı görevlendir; p görevli;zetmenin, onlara görevli; kulak olmanın, muhtaç edil; iseler ihtiyaç edil;larını karşılamaya edil;alışmanın İslam'ın önem verdiği hususlar olduğunu unutmamalıyız. Hatta akrabayla olan ilgisini, yardımını ve desteğini kesen kimsenin cennete giremeyeceği ikazının hadiste

#1608;#1593;#1606; #1571;#1576;#1610; #1605;#1581;#1605;#1583; #1580;#1615;#1576;#1610;#1618;#1585;#1616; #1576;#1606;#1616; #1605;#1615;#1591;#1593;#1616;#1605;#1613; #1585;#1590;#1610; #1575;#1604;#1604;#1617;#1614;#1607; #1593;#1606;#1607; #1571;#1614;#1606; #1585;#1587;#1608;#1604;#1614; #1575;#1604;#1604;#1617;#1614;#1607; #1589;#1614;#1604;#1617;#1609; #1575;#1604;#1604;#1607;#1615; #1593;#1614;#1604;#1614;#1610;#1618;#1607;#1616; #1608;#1587;#1614;#1604;#1617;#1614;#1605; #1602;#1575;#1604; : « #1604;#1575; #1610;#1614;#1583;#1618;#1582;#1615;#1604;#1615; #1575;#1604;#1580;#1614;#1606;#1617;#1614;#1577;#1614; #1602;#1614;#1575;#1591;#1616;#1593;#1612; » #1602;#1575;#1604; #1587;#1601;#1610;#1575;#1606; #1601;#1610; #1585;#1608;#1575;#1610;#1578;#1607; : #1610;#1593;#1618;#1606;#1610; : #1602;#1575;#1591;#1616;#1593; #1585;#1581;#1616;#1605; . #1605;#1578;#1601;#1602;#1612; #1593;#1604;#1610;#1607; Ebû Muhammed Cübeyr İbni Mut'ım radiyallahu anh'den rivayet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Akrabasıyla ilgisini kesen kimse cennete giremez." belirtil;ğini (Buhârî; , "Edeb" 11; Müslim, "Birr" 18, 19) ve bunun b; y; k g; nah olduğunu da aklımızdan çıkarmamalıyız.

Dr. Ercan ESER

[İslam ve Hayat, Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)